

N:o 22.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen Strafflagen; gifven Stockholms slott den 14 Februari 1887.

Sedan Nya Lagberedningen efter nådigt uppdrag afgifvit förslag till lag angående ändring i vissa delar af 7, 10 och 11 kapitlen Strafflagen och nämnda förslag undergått föreskrifven granskning i Högsta Domstolen, vill Kongl. Maj:t, med öfverlemnande af de i Statsrådet och Högsta Domstolen i ärendet hållna protokoll, härmed jemlikt 87 § Regeringsformen föreslå Riksdagen att antaga bifogade förslag till lag angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen Strafflagen.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils von Steyern.

Förslag

till

Lag

angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen
Strafflagen.

Häri genom förordnas, att 7 kapitlet, 10 kapitlet 1, 3, 11, 14, 15, 16, 17 och 18 §§ samt 11 kapitlet 3 § Strafflagen skola erhålla följande förändrade lydelse:

7 Kap.

1 §.

Hvar som genom att häda Gud, eller gäcka Guds heliga ord eller sakramenten eller svenska kyrkans eller främmande, till offentlig religionsöfning berättigad församlings troslära eller gudstjenst åstadkommer förargelse, straffes med böter eller fängelse i högst ett år.

2 §.

Idkar någon å sön- eller högtidsdag, emellan klockan sex om morgonen och klockan nio om aftonen, handverk eller annat arbete, som uppskof tåla kan; straffes med böter, högst tjugo riksdaler, utan det sker till egen eller annans nödtorft. Lag samma vare, om kramlåda eller annan dylik bod å sådan sabbatstid till salu öppnas.

3 §.

Begår någon brott å sabbatstid; varde den omständighet såsom försvårande ansedd.

10 Kap.

1 §.

Gör någon våld eller annan misshandel å embetsman, i embets-
ärende, eller för att honom till någon embetsåtgärd tvinga eller derifrån
hindra, eller att å honom för sådan åtgärd hämnas; dömes till straff-
arbete i högst fyra år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande,
må till fängelse i högst ett år eller böter, dock ej under etthundra
riksdaler, dömas.

Med embetsman förstås i denna lag den, som med Konungens
fullmakt å embetet försedd är, eller embete af lika värdighet innehafver,
eller i sådan embetsmans ställe lagligen satt är; så ock domare, ändå
att han ej blifvit af Konungen förordnad.

3 §.

Hvad om brott emot embetsman i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle
äfvén för det fall, då ledamot i Taxerings- eller Pröfningskomité eller
styrelse öfver allmänt verk eller allmän inrättning, eller den, som i
nämnd eller jury sitter, våldföres eller förolämpas, i eller för utöfningen
af sådan befattning.

11 §.

Har någon, muntligen inför menighet eller annan folksamling,
eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, till uppror uppmanat;
straffes, när uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse.

Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida
låtit, för att dermed komma uppror åstad.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller
i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanat till våld å per-
son eller egendom, dömes till böter eller fängelse. Är han, i följd af
uppmaningen, förfallen till straff för delaktighet i brott, som å upp-
maningen följt; vare lag, som i 4 Kap. 1 § skils.

Hvad i denna § stadgadt är, gälle ock om den, som annans skrift
utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma våld å person eller
egendom åstad.

15 §.

Sammankommer menighet å landet eller i stad till öfverläggning om allmänt eller menigheten särskildt rörande ärende; då må tillträde till sammankomsten ej offentlig myndighet förvägras. Ej må sammankomsten af myndigheten upplösas, så framt dervid ej företages något, som emot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Den, som underlåter att hörsamma myndighetens bud i ty fall, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra riksdaler.

16 §.

Säljer eller köper man röst vid val till allmänt värf; straffes med böter från och med femtio till och med ett tusen riksdaler eller fängelse i högst sex månader. Lag samma vare, om någon, genom hot eller tubbande, valfriheten störer, eller eljest i val obehörigen verkar.

17 §.

Tager man häktad person eller fånge med våld lös af den, som honom gripit eller i vård hafver, eller befriar man honom genom häktes eller fängelses brytande; varde dömd till straffarbete i högst fyra år eller, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, till fängelse.

Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och blef endast genom omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; straffes högst med straffarbete i två år.

Befriar man häktad person eller fånge, genom list eller annorledes, utan våld; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må till böter, dock ej under femtio riksdaler, dömas.

18 §.

Vid tillämpning af straff i fall, som i 17 § sagdt är, skall synnerligt afseende göras å beskaffenheten af brott, därför den häktade eller fångne i häkte insatt eller dömd var.

11 Kap.

3 §.

Hvad i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle ock, om der sagda brott föröfvas vid gudstjenst, som dem tillåten är, hvilka till främmande lära sig bekänna.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 22 December 1886,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern THEMPTANDER,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÅRD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA,
Friherre TAMM.

Departementschefen Statsrådet von Steyern anmälde i underdånighet:

Nya Lagberedningens underdåniga skrifvelse den 21 innevarande December, hvaruti, sedan chefen för Justitiedepartementet i skrifvelse den 16 i denna månad, enär innehållet af det förslag till ny Tryckfrihetsförordning, som inom nämnda departement utarbetades, i viss mån berodde af den lydelse, som vid pågående revision af Strafflagen kunde komma att gifvas åt denna lags 7 och 10 kapitel, anmodat Lagberedningen att, utan afvaktan af revisionsarbetets afslutande i dess helhet, till Kongl. Maj:t afgifva förslag till de ändringar, Lagberedningen kunde finna erforderliga i nämnda två kapitel, Beredningen, som i anledning häraf utarbetat förslag till förändring af vissa delar i ofvanberörda två kapitel äfvensom, i sammanhang dermed, af 3 § i

11 kap., framlagt ett i skrifvelsen infördt förslag till lag angående ändring i vissa delar af 7, 10 och 11 kapitlen Strafflagen.

Jemlikt Statsrådets tillstyrkan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, — — — — — — — — — — att öfver förslaget Högsta Domstolens utlåtande skulle, för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet infordras.

Ex protocollo
Th. Wilh. Malm.

TILL KONUNGEN.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 15 November 1884 uppdragit åt Nya Lagberedningen att, efter utarbetande af förslag till förändrade lagbestämmelser i fråga om äkta makars inbördes

egendomsförhållanden, till behandling företaga frågan om en revision af strafflagens straffbestämmelser, så har Chefen för Eders Kongl. Maj:ts Justitie-departement i skrifvelse den 16 denna månad, enär innehållet af det förslag till ny Tryckfrihetsförordning, som inom nämnda departement utarbetades, i viss mån berodde af den lydelse, som vid pågående revision af strafflagen kunde komma att gifvas åt denna lags 7 och 10 kapitel, anmodat Lagberedningen att, utan afvaktan af revisionsarbetets afslutande i dess helhet, till Eders Kongl. Maj:t afgifva förslag till de ändringar, Lagberedningen kunde finna erforderliga i nämnda två kapitel.

Då i anledning häraf Beredningen nu går att framlägga förslag till förändring af vissa delar i ofvanberörda två kapitel äfvensom, i sammanhang dermed, af 3 § i 11 kap., tillåter Beredningen sig att korteligen redogöra för de skäl, som vid utarbetandet af detta förslag varit de hufvudsakligen bestämmande.

Då det kriminelt straffvärda i det brott, hvarom 7 kap. 1 § handlar, enligt den uppfattning, som numera torde vara den allmänna, ligger, ej så mycket i det förakt eller den vanvördnad för heliga föremål, hvarom gerningen bär vittne, som fastnera i den fara för ett förslappande af den religiösa känslan inom samhället, som gerningen medför, och den förargelse, som hos andra väckes, har Lagberedningen ansett sig böra föreslå sådan ändring af straffbestämmelserna i denna §, att straffarbete komme att ur strafflatituden uteslutas. En sådan ändring af straffbestämmelsen står i sjelfva verket i öfverensstämmelse med syftet i en till Eders Kongl. Maj:t ingifven, till Beredningen öfverlemnad petition om, bland annat, tillgodoseendet af behovet af ett »fast värn mot hädelse och gäckeri med heliga ting», eftersom, enligt hvad alla tidens erfarenhet gifvit vid

handen, en alltför sträng och efter brottets art mindre väl afpassad straffbestämmelse, enär dess tillämpning ej sällan uteblir, illa uppfyller det dermed afsedda ändamålet att bereda ett kraftigt rättsskydd.

I sammanhang härmed och enär, med ofvan antydda uppfattning af det ifrågavarande brottets karakter, till strafflindring föranledande omständigheter dervid torde vara att söka åtminstone icke uteslutande i sjelfva sinnesbeskaffenheten hos gerningsmannen utan jemväl i de yttre omständigheter, hvarunder brottet blifvit begånget, har Beredningen ansett sista punkten i denna § lämpligen böra utbytas mot en bestämmelse att straffnedsättning för brottet må ega rum, då omständigheterna, tagna i sin sammanfattning, pröfvas vara synnerligen mildrande.

Den särskilda frid, som i 11 kap. 1 och 2 §§ strafflagen är lyst öfver svenska kyrkans gudstjenst, har genom 3 § i samma kap. utsträckts till gudstjenst, som dem tillåten är, hvilka till främmande lära sig bekänna. Deremot är — då i 7 kap. 2 § uttrycket »gudstjensten» otvifvelaktigt, i likhet med hvad förhållandet är i de två första §§ af 11 kap., hänför sig allenast till svenska kyrkan — gäckeri med främmande religionsbekännares gudstjenst, der det ej eger rum under sådana omständigheter, att det störer sjelfva gudstjensten eller eljest dervid åstadkommer förargelse, enligt nu gällande lag straffritt — ett missförhållande, hvori rättelse torde vara af allmänna rättsmedvetandet påfordrad. Härvid har Beredningen dock icke trott sig kunna föreslå, att staten skulle med straffskydd hägna andra trossamfund än sådana, som efter särskild ansökning eller eljest på grund af gällande författningar erhållit eller erhålla rätt till offentlig religionsöfning här i riket. Endast i fråga om dessa har nemligen en pröfning egt rum, hvarigenom vunnits visshet att deras lära och församlingsordning icke innehålla något, som strider mot statens lagar eller sedlighet och god ordning inom samhället.

Med ej mindre skäl än gudstjensten synes kyrkans eller trossamfundets uppfattning af Gud och människans förhållande till Honom, d. v. s. trosläran, böra fredas från det lättsinniga gyckel, som är vidt skildt från den allvarliga, i tillständig form framställda granskningen.

Införandet af ett tillägg i nu angifna syfte till 2 § af 7 kap. föranleder att sista punkten af 11 kap. 3 §, hvilken punkt innehåller straffbestämmelse för gäckeri med främmande religionsbekännares troslära, blir öfverflödig, i följd hvaraf Beredningen, som icke haft att nu afgifva förslag till ändringar i öfrigt i detta kapitel, funnit sig böra, i sammanhang med de föreslagna ändringarne i 7 kap., framlägga förslag till ny lydelse af 3 § i 11 kap.

Det i 10 kap. 1 § för våld eller aman misshandel å embetsman i eller för embetsutöfning nu stadgade straff har synts allt för strängt, så väl i och för sig som i jemförelse med straffsatserna för åtskilliga andra brott, särskildt den likartade förbrytelse mot tjänsteman, som omförmåles i samma kapitels 5 §. Beredningen har derföre föreslagit, att straffet skulle i 1 § bestämmas till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år, med möjlighet, vid synnerligen mildrande omständigheter, att sänka straffet till fängelse. I samband härmed och då tillräckligt skäl ej synes vara för handen för en sänkning af minimum i 3 § under hvad i 1 § föreslagits, har det i 3 § nu förekommande stadgandet om straffnedsättning vid synnerligen mildrande omständigheter uteslutits.

Under det att nu gällande lag med straff belägger uppmaning till vissa slag af förräderi och till uppror, äfven när uppmaningen icke haft straffbar verkan, saknas hvarje särskild straffbestämmelse för offentlig uppmaning till andra brott, hvadan för en dylik uppmaning

straff ej kan ifrågakomma, med mindre brott följt å uppmaningen och denna kan betraktas såsom anstiftan till brottet. Detta måste anses såsom en brist i vår lagstiftning. Ty, oafsedt det öppna trots mot statens lagar, som alltid utmärker en dylik, offentligt framställd uppmaning till lagbrott, kan denna äfven innebära en så betänkelig fara för den allmänna säkerheten, att staten icke bör lemna densamma ostraffad. Behovvet af ett rättsligt skydd mot offentliga uppmaningar till brytande af samhällsordningen har också på senare tid gjort sig allmänt kämbart, och bestämmelser i sådant syfte hafva influtit i de flesta nyare strafflagar.

Att, på sätt i den utländska lagstiftningen gemenligen skett, med straff belägga hvarje uppmaning till en brottslig handling har dock väckt betänkligheter. Ett stadgande i det syfte, hvarom nu är fråga, synes egentligen vara af behovvet påkalladt för sådana uppmaningar till brott, hvilka företrädesvis kunna tänkas blifva ställda till en större allmänhet och medföra fara för dess förledande till rättskränkningar af svarare art eller större utsträckning. Beredningen har derföre ansett sig böra föreslå straffbestämmelse allenast för uppmaning till brott, som innefatta våld å person eller egendom. Det ur denna synpunkt utarbetade förslag till en ny 14 § i 10 kap. ansluter sig till förut i samma kapitel befintliga stadganden, då det från 13 § hemtade uttrycket »våld å person eller egendom» uppenbarligen sammanfaller med hvad i 9 § kallas »göra våld å person eller bryta eller förstöra hus, eller plundra eller förderfva annan egendom». Straffet för nu ifrågavarande brott har Lagberedningen ansett lämpligen kunna bestämmas till böter eller fängelse.

Till förebyggande af missförstånd har tillfogats en crimran derom att, i händelse brott följt å uppmaningen och denna, i ett gifvet fall, står i det sammanhang med brottet, att den lagligen är att såsom

anstiftan till brottet anse — något som ingalunda alltid kan antagas blifva händelsen — stadgandena i 4 kap. 1 § skola lända till efterrättelse. Att här, såsom skett i fråga om uppmaning till förräderi och till uppror, med straff belägga uppmaningen endast för det fall, att densamma ej haft straffbar verkan, låter sig icke göra, enär i sådan händelse kunde inträffa, icke allenast att en offentlig uppmaning till brott, derföre att den haft straffbar verkan, hemföle under en lindrigare straffbestämmelse än eljest, utan äfven att en sådan offentlig uppmaning af enahanda anledning undandrogen allmänt åtal.

Då det i 11 § af detta kapitel för uppmaning till uppror stadgade straff af fängelse i högst sex månader så väl i och för sig, med hänsyn till gerningens allmänfarlighet, som i jmförelse med den nu i 14 § föreslagna straffbestämmelsen, synes vara till sitt maximum alltför ringa, hafva i 11 § orden »i högst sex månader» uteslutits.

För att inom minsta möjliga omfång begränsa den rubbning i paragrafföljden, som införandet af en ny § 14 nödvändiggör, har Beredningen föreslagit, att de till sitt innehåll beslätade 16 och 17 §§ skulle sammanslås, hvaraf åter betingas den vidtagna ändringen af den i 18 § förekommande hänvisning.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt, får Lagberedningen i underdånighet afgifva följande

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar af 7, 10 och 11 Kapitlen Strafflagen.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ i 7 Kapitlet, 1, 3, 11, 14, 15, 16, 17 och 18 §§ i 10 Kapitlet samt 3 § i 11 Kapitlet Strafflagen skola erhålla följande förändrade lydelse:

7 KAP.

1 §.

Hvar som hädar Gud, eller lastar eller gäcker Guds heliga ord eller sakramenten, dömes till fängelse eller, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, till böter.

2 §.

Gör man gäckeri af svenska kyrkans eller främmande, till offentlig religionsöfning berättigad församlings troslära eller gudstjenst; varde dömd till böter eller fängelse i högst sex månader, der brottet ej efter 1 § straffbart är.

10 KAP.

1 §.

Gör någon våld eller annan misshandel å embetsman, i embets- ärende, eller för att honom till någon embetsåtgärd tvinga eller derifrån

hindra, eller att å honom för sådan åtgärd hämnas; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år; dock må, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, straffet nedsättas till fängelse.

Med embetsman förstås i denna lag den, som med Konungens fullmakt å embetet försedd är, eller embete af lika värdighet innehafver, eller i sådan embetsmans ställe lagligen satt är; så ock domare, ändå att han ej blifvit af Konungen förordnad.

3 §.

Hvad om brott emot embetsman i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle äfven för det fall, då ledamot i Taxerings- eller Pröfnings-komité eller styrelse öfver allmänt verk eller allmän inrättning, eller den, som i nämnd eller jury sitter, våldföres eller förolämpas, i eller för utföningen af sådan befattning.

11 §.

Har någon, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, till uppror uppmanat; straffes, när uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse.

Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma uppror åstad.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanat till våld å person eller egendom, dömes till böter eller fängelse. Är han, i följd af uppmaningen, förfallen till straff för delaktighet i brott, som å uppmaningen följt; vare lag, som i 4 Kap. 1 § skils.

Hvad i denna § stadgadt är, gälle ock om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma våld å person eller egendom åstad.

15 §.

Sammankommer menighet å landet eller i stad till öfverläggning om allmänt eller menigheten särskildt rörande ärende; då må tillträde till sammankomsten ej offentlig myndighet förvägras. Ej må sammankomsten af myndigheten upplösas, så framt dervid ej företages något, som emot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Den, som underlåter att hörsamma myndighetens bud i ty fall, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra Riksdaler.

16 §.

Säljer eller köper man röst vid val till allmänt värf; straffes med böter från och med femtio till och med ett tusen Riksdaler eller fängelse i högst sex månader. Lag samma vare, om någon, genom hot eller tubbande, valfriheten störer, eller eljest i val obehörigen verkar.

17 §.

Tager man häktad person eller fånge med våld lös af den, som honom gripit eller i vård hafver, eller befriar man honom genom häktes eller fängelses brytande; varde dömd till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år.

Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och blef endast genom omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; straffes högst med straffarbete i två år.

Befriar man häktad person eller fånge, genom list eller annorledes, utan våld; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

18 §.

Vid tillämpning af straff i fall, som i 17 § sagdt är, skall symmerligt afseende göras å beskaffenheten af brott, därför den häktade eller fångne i häkte insatt eller dömd var.

11 KAP.

3 §.

Hvad i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle ock, om der sagda brott föröfvas vid gudstjenst, som dem tillåten är, hvilka till främmande lära sig bekänna.

Slutligen får Beredningen anmäla, att Presidenten i Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt Karl Johan Berg, jemlikt nådiga brefvet den 26 Februari 1883, deltagit såväl i Beredningens gemensamma öfverläggningar angående ofvanstående förslag som ock i förslagets granskning; och har Presidenten Berg i allt hufvudsakligt detsamma biträdt.

Underdånigst

L. ANNERSTEDT.

L. W. LOTHIGIUS.

JOHAN WOLD.

JOH. HAGSTRÖMER.

Stockholm den 21 December 1886.

Herman Billing.

---

*Utdrag af protokollet öfver ett lagärendet, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Fredagen den 14 Januari 1887.*

Första rummet.

Närvarande:

Justitieråden: WRETMAN,
VON HOFSTEN,
OLIVECRONA,
SVEDELIUS,
WEDBERG,
ÅBERGSSON,
SKARIN.

Tillförordnade byråchefen, Hofrättsassessoren K. G. Carlson föredrog i underdånighet:

Note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet den 22 sistlidne December, hvarmedelst, för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmälde, Högsta Domstolens utlåtande blifvit infordradt öfver ett af Nya Lagberedningen utarbetadt förslag till lag angående ändring i vissa delar af 7, 10 och 11 kapitlen Strafflagen; hvilket förslag är bifogadt detta protokoll.

Justitierådet *Skarin* yttrade: Hvad som uti de i 7 kap. 1 och 2 §§ Strafflagen omförmälda brott från statens synpunkt egentligen torde vara straffbart är, såsom af Lagberedningen ock antydts, den fara för kränkning af andras religiösa känslor eller den förargelse för andra, som brotten medföra. Har hädelse eller gäckeri af heliga ting skett under omständigheter, som utesluta möjligheten af dylik fara,

Bih. till Riksd. Prot. 1 Saml. 1 Afd.

synes gerningen, hur tadelvärd och förkastlig den eljest må vara, likväl ej böra utgöra föremål för statens straffrätt. Denna uppfattning ligger till grund för flera främmande länders lagstiftning i ämnet och uttryckes i tyska lagen med särskild tydlighet (»Wer dadurch, dass er öffentlich in beschimpfenden Aeusserungen Gott lästert, ein Aergermiss giebt» etc. Das Strafgesetzbuch für das deutsche Reich 1 B. 11 Abschn. 166 §).

Äfven straffbestämmelserna i 7 kap. 1 och 2 §§ af svenska Strafflagen torde ej vara afsedda att tillämpas eller hafva tillämpats med mindre än att gerningen gifvit anledning till förargelse. Af 11 kap. 3 § Strafflagen, sista punkten, framgår uppenbart, att gäckeri med främmande troslära är straffbart endast när derigenom hos lärans bekännare åstadkommits förargelse.

Då Lagberedningen nu, med skärpande af straffsatsen, öfverflyttat sistnämnde stadgande till 2 § af 7 kap. samt der infört straff för ett alldeles nytt slag af religionsbrott eller gäckeri af svenska kyrkans troslära, har Lagberedningen emellertid åt detta lagrum gifvit en redaktion, som, särdeles då den jemföres med lydelsen af den från 11 kap. 3 § öfverflyttade lagbestämmelsen, synes mig närmast föranleda den tolkning, att gäckeriet i och för sig, äfven om derigenom icke åstadkommits eller gifvits anledning till förargelse, och således äfven om det skett emellan fyra ögon eller i slutet sällskap, skulle vara straffbart. Då detta likväl antagligen icke är eller, efter min uppfattning, åtminstone ej bör vara meningen, synes mig nödigt, att redaktionen af 2 § förtydligas i den syftning, att gäckeriet, för att vara straffbart, skall hafva skett under sådana omständigheter, att *det gifvit anledning till förargelse*; och då äfven de i 1 § omförmälda brott endast under samma förutsättning lära böra bestraffas, synes, till undvikande af missförstånd, önskligt, att, jemväl i fråga om dem, enahanda förtydligande lemnas.

Genom införande i 2 § af bestämmelse om ansvar för gäckeri af svenska kyrkans troslära, synes gränsen emellan de brott, som äro att hänföra till 1 eller till 2 § hafva, utan nödtvång, blifvit i viss mån upphäfd eller åtminstone gjord ganska svår att bestämma. Ett förargelseväckande gäckeri t. ex. med dogmen om uppståndelsen eller om nederstigandet till helvetet torde kunna bedömas såsom hädelse af Gud och gäckeri af hans heliga ord eller såsom gäckeri af svenska kyrkans troslära allt efter den bedömandes subjektiva uppfattning. Särskildt vid det förhållande, att brottet föröfvats i tryckt skrift och således skall af jury bedömas, kan en dylik otydlighet och obestämdhet i lagbuden vålla allvarsamma olägenheter och lända till frikännande af

en anklagad, om hvars brottslighet måhända alla jurymännen äro ense, derpå erfarenheten ej torde vara utan exempel.

Fasthåller man, att gerningens straffbarhet beror på den kränkning af andras religiösa känsla eller den förargelse, som derigenom uppkommer eller kan uppkomma, synes det icke, åtminstone icke i öfvervägande grad, böra på straffet inverka om föremålet för hädelsen är Gud, hans heliga ord, sakramenten, trosläran eller gudstjensten; utan, då otvifvelaktigt lika stor förargelse kan åstadkommas genom gäckeri med gudstjensten som t. ex. genom gäckeri med sakramenten, lärar vid straffmätningen förnämligast böra tagas hänsyn till omfånget och intensiteten af den förargelse, hvartill gerningen i det särskilda fallet gifvit anledning.

Sedan enligt förslaget den svårare straffarten af straffarbete i 1 § borttagits och i 2 § införts straffbestämmelse för nya brott, hvilka delvis sammanfalla med eller åtminstone komma synnerligen nära de brott, som afhandlas i 1 §, skulle det därför, efter min uppfattning, vara en till reda och enkelhet ledande förbättring, om begge §§ sammanfogades till en § med gemensam straffsats för alla hit hänförliga brott, såsom förhållandet är i, bland andra, tyska lagen.

I fråga om straffets art och grad torde väl, då motiven till dylika brott endast undantagsvis kunna vara egennytta, hat eller hämnd, synnerligen höga straff ej vara behöfliga för vinnande af straffets ändamål. Det synes derföre som ett maximum af fängelse i sex månader eller möjligen i ett år skulle vara alldeles tillräckligt och som om detta kunde gälla för alla brotten.

Den nya §, som sålunda, efter min uppfattning, lämpligen kunde sättas i stället för de begge föreslagna, behöfde således endast innehålla, att den, som genom hädelse af Gud eller gäckeri af Hans heliga ord eller sakramenten eller svenska kyrkans eller främmande till offentlig religionsöfning berättigad församlings troslära eller gudstjenst gifver anledning till förargelse, skall straffas med fängelse i högst sex månader (ett år) eller böter.

Naturligtvis måste efter en sådan sammanslagning af 1 och 2 §§ nummerföljden för de följande §§ i 7 kap. ändras.

Justitierådet *Abergsson* anförde: Det nu föreliggande förslaget till ändring af lagbestämmelserna angående religionsbrott innefattar *dels* bestämmelser, som gå ut på förändring af brottens karakter, *dels* förändring af straffen.

Hvad nu först beträffar brottens karakter finner man, vid jämförelse af forna och senare tidens olika åskådningssätt, att den äldre

kriminalrätten utgick från det antagande, att människor här nere på jorden kunde begå brott, direkt rigtade mot Guds person och således innefattande en direkt förnärmelse mot Hans höga väsende, i följd hvaraf man för sådana brott bestämde särdeles stränga straff, såsom i 1734 års lag, för uppsåtlig smädelse mot Gud, livvets förlust, hvaremot under senare tider brottet ansetts straffbart, såsom Lagberedningen anmärkt, allenast med hänsyn till den fara för ett förslappande af den religiösa känslan inom samhället, som gerningen medför, och den förargelse, som hos andra väckes; i följd hvaraf och då Gud icke vidare sjelf ansågs vara den, som genom brottet lidit skada, utan endast människor och människosamfund betraktades såsom målsegande, en mildring af straffpåföljden egt rum.

Om en ändring af gällande lagbestämmelser angående religionsbrott skall ske, icke blott såsom en följd af den önskade allmänna revisionen af straffmåten för alla brott, utan i syfte att på något sätt ändra religionsbrottens karakter, synes mig en sådan ändring böra ske med aktgifvande på den ändring i allmänna åskådningssättet, som, på sätt jag förut anført, under tidernas lopp inträdt. Hvarje steg i motsatt rigtning pekar tillbaka på de mörkaste punkterna i verldshistorien, då de frommaste män, de varmaste anhängare af kärlekens religion gjorde sig skyldige till eller gillade de grymmaste förföljelser mot olika tänkande.

De gerningar, som af 1864 års strafflag karakteriserades såsom religionsbrott af nu ifrågavarande beskaffenhet, äro

1:o. Hädelse mot Gud samt lastande eller gäckande af Guds heliga ord eller sakramenten.

Straff: Straffarbete i högst två år eller, om brottet skett af obetänksamhet eller lättsinnighet, fängelse i högst sex månader eller böter.

2:o. Gäckeri af gudstjensten.

Straff: Böter eller fängelse i högst sex månader.

Justitierådet Skarin har redan fäst uppmärksamheten på det bristfälliga i dessa bestämmelser derutinnan, att desamma lemna rum för möjligheten af åtal mot den, som mellan fyra ögon eller i slutet sällskap fält ett smädligt yttrande, och hvilken således skulle kunna hemfalla under samma straff, som är stadgad för den samvetslöse skriftställare, hvilken i en från trycket utgifven skrift hånat och smädat andras religiösa känsla och uppfattning. För att afhjelpa denna olägenhet skulle jag, framför det af Justitierådet Skarin framställda förslag, vilja föredraga, att, i likhet med det finska förslaget till strafflag, gerning af ifrågavarande beskaffenhet belägges med straff allenast då den föröfvats *offentligen*.

På samma gång det nu föreliggande lagförslaget icke afser någon ändring i sådant syfte, ökar det deremot religionsbrottens antal, genom att stadga ansvar för gäckeri med tros läran, vare sig detta gäckeri skett offentligen eller i enskildt samkväm, vare sig det åstadkommit förgelse eller icke.

I denna del kan jag icke tillstyrka lagförslaget af följande skäl:

1:o. Först och främst är jag öfvertygad att, för hvarje gång lagbudet tillämpades, kyrkan skulle blifva den mest lidande. Den usle smädaren, den lättsinnige gycklaren skulle af alla åt otron hemfallne, af många den fria forskningens vänner, med ett ord af ett stort antal elementer i samhället, hvilka icke kunna alldeles lemnas ur räkningen, blifva ansedd såsom en martyr, ehuru han enligt statens lag endast vore en brottsling. Den dogm, med hvilken han gäckats, skulle blifva föremål för en liflig och allmän, oftast ytlig diskussion i dagliga tidningar och samkväm, en kritik, som, derest smädaren ej hade blifvit af den verldsliga magten straffad, icke hade blifvit så liflig, ja kanske i många fall helt och hållet uteblifvit. Det skulle i de flesta fall vara att befara, att denna diskussion, förd med större beräkning och varsamhet, än dem smädaren eller gycklaren användt, komme att innefatta uttalanden, ostraffbara inför den borgerliga lagen, men hvilka hos de på dogmen troende åstadkomme allvarligare, djupare och långvarigare förgelse än sjelfva smädelsen eller gycklet, som endast för stunden förorsakat smärta och afsky. Ett större affall från den ifrågasatta dogmen kunde här af blifva en följd, än om smädaren öfverlemnats åt föraktet, i stället för att dragas inför verldslig domstol. Troslärans auktoritet snarare försvagas, än stärkes genom användande af verldsliga straffmedel.

2:o. Det ifrågasatta brottet är till sin karakter mycket sväfvande. Gäckeriets föremål är tros läran. Trosläran är människornas uppfattning af Gud och religionen samt dermed sammanhängande ting och förhållanden. Men huru olika är icke olika människors och religions-samfunds uppfattning? Är det lämpligt, att en protestant straffas af den borgerliga lagen för ett opassande yttrande rörande en katolsk dogm, mot hvilken reformationens fader från predikstolen utslungat den heliga vredens ord? Äfven sjelfva den ifrågavarande gerningen innebär i sig något sväfvande. Hvad den ene benämner hån och smädelse, betraktas åter af den andre allenast såsom ett opassande, ja kanske oskyldigt skämt. Mången torde vilja antaga, att med gäckeri rörande heliga ting afses ett med hån och smädelse förenadt skämt. Af Lagberedningens motiver framgår, att Lagberedningen åsyftar äfven det lättsinniga gycklet. I 1734 års lag skildes på smädelse, såsom mera

straffbar, äfven då den skedde af obetänksamhet, och gäckeri, såsom mindre straffbart. I tider af uppjagad fanatism kan lagen, till följd af sin sväfvande beskaffenhet, komma att missbrukas.

3:o. Sedan här i Sverige år 1860 afskaffats det verldsliga straffet för affall från statskyrkan och år 1864 antagits en strafflag, vid hvars författande trosläran icke ansetts vara i behof af det skydd mot angrepp, som den borgerliga kriminallagstiftningen kan erbjuda, skulle det innebära ett tillbakagående att nu stadga borgerligt straff för sådana angrepp.

Ett helt annat förhållande afses med de i nu gällande strafflags 11 kapitel förekommande stadganden om brott, som störa kyrkofriden. Dessa brott hemfalla naturligtvis, såsom alla fridsbrott, under den borgerliga lagen. I nämnda kapitel finnes i 3 § taladt om gäckeri med främmande trosbekännares troslära, men endast för det fall att gerningen tillika innebär ett fridsbrott. Nyssnämnda lagrum stadgar nemligen ansvar 1:o för våldsgerning å den, som bevisar gudstjenst, hvilken här i landet är främmande trosbekännare tillåten; 2:o för störande af deras gudstjenst genom svordom eller ojud eller åstadkommande på annat sätt af förargelse dervid; 3:o för förargelse, som man vid annat tillfälle, än då de hålla gudstjenst, åstadkommer hos främmande trosbekännare genom gäckeri med deras troslära. Derigenom att sistnämnda bestämmelse upptages i sammanhang med fridsbrotten vid gudstjensten, måste den efter min uppfattning tolkas så, att den bestraffar gäckernet endast då det skett i närvaro af sådan församlings medlemmar vid någon deras sammankomst, som icke är att till gudstjenst hänföra, samt dervid föranledt fridens störande hos dem. För min del kan jag icke gilla att detta stadgande, hvilket afser ett fridsbrott, öfverflyttas till kapitlet om religionsbrott, hvarigenom detsamma erhåller en helt annan karakter.

Då jag härefter öfvergår till frågan om straffmåten för religionsbrott, finner jag det anmärkningsvärdt, att, då man redan år 1734 såsom högsta straff för obetänksamt och af hastighet gjordt lastande och smädande af Gud, hans heliga ord och sakramenten stadgade böter, uppgående första gången till 50 kronor och andra gången till 100 kronor, lagförslaget, med förkastande af den äfven i nu gällande lag bibehållna skilnaden mellan öfverlagdt uppsåt och lättsinne, belägger gerningen, äfven då den föröfvats af lättsinne, i regeln med fängelse, som kan bestämmas ända till två år, under det att den lägre straffsatsen af böter från 5 till 500 kronor skulle få användas endast i det fall, att omständigheterna vid brottet, tagna i sin sammanfattning, pröfvades vara *synnerligen* mildrande. Lättsinnigt gäckeri med Guds ord eller sakramenten eller med gudstjensten belades af 1734 års lagstiftare med

25 kronors böter, då deremot, enligt lagförslaget, lättsinnigt gäckeri med Guds ord eller sakramenten skulle medföra fängelse, högst två år, och endast då det varit förenadt med *synnerligen* mildrande omständigheter kunna försonas med böter af 5 till 500 kronor, samt lättsinnigt gäckeri med gudstjensten skulle medföra böter till nämnda belopp eller fängelse i högst sex månader.

Justitierådet *Wedberg* trodde det ej vara oundgängligen nödigt att nu i Strafflagen, förutom det i 1 § af 7 kap. omnämnda brott, tillika införa det nya brott, som skulle bestå i gäckeri af svenska kyrkans troslära, eller att i fråga om gäckeri med främmande troslära, på sätt i förslaget skett, utsträcka eller skärpa straffbestämmelsen i 11 kap. 3 §, och hemställde därför att såväl 7 kap. 2 § som 11 kap. 3 § måtte lemnas oförändrade.

Justitieråden *Wretman, von Hofsten* och *Olivecrona* ansågo, att i sammanhang med de ändringar i 7 kap. 1 och 2 §§ Strafflagen Nya Lagberedningen föreslagit borde åt dessa lagrum gifvas en sådan förändrad lydelse, att desamma blefve tillämpliga endast å handlingar, hvilka åstadkomme förargelse. Med afseende å 2 § vore ett stadgande i detta syfte desto mera påkalladt, som bestämmelsen i denna §, hvilken enligt nuvarande lydelsen gälde endast svenska kyrkans gudstjenst, blifvit genom förslaget utsträckt icke allenast till svenska kyrkans troslära utan äfven till visse främmande församlingars troslära och gudstjenst, samt gäckeri med främmande församlingars troslära enligt nu gällande sista punkten af 11 kap. 3 § vore belagdt med straff endast i det fall, att gäckeriet åstadkomme förargelse.

I öfrigt lemnades förslaget utan anmärkning.

Ex protocollo
Th. Willh. Malm.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Måndagen den 14 Februari 1887,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern THEMPTANDER,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA,
Friherre TAMM,
Justitieråden: ÖRBOM,
HERSLOW.

Departementschefen Statsrådet von Steyern anförde:

»Den 15 November 1884 uppdrog Eders Kongl. Maj:t åt Nya Lagberedningen att efter fullbordande af de arbeten, hvarmed Beredningen då var sysselsatt, till behandling företaga frågan om en revision af strafflagens straffbestämmelser. Utan afvaktan af detta arbetes afslutande i dess helhet, har Beredningen nu, på min anmodan, enär det förslag till ny tryckfrihetsförordning, som inom Justitiedepartementet utarbetades, vore i viss mån beroende af den lydelse, som kunde komma att gifvas åt strafflagens 7 och 10 kapitel, afgifvit underdånigt förslag till de ändringar Beredningen funnit erforderliga i nämnda två kapitel, äfven-

som i sammanhang dermed i 3 § af 11 kapitlet. Öfver detta förslag har Högsta Domstolen inkommit med infordradt yttrande.

Lika med Högsta Domstolens fleste ledamöter anser jag att vid förändring af stadgandena i 7 kap. 1 och 2 §§, angående religionsbrott, åt dessa stadganden bör gifvas en sådan lydelse, att de blifva tillämpliga endast å handlingar, hvilka åstadkomma förargelse; och skulle jag tillika på de af Justitierådet Skarin anförda skäl vilja till underlättande af dessa stadgandens tillämpning förorda deras sammanförande i en § med gemensam straffbestämmelse, sålunda jemkad, att den ej blir för låg för det i 1 § omförmälda brott, men ej heller för hög för det i 2 § omhandlade. Den nya paragrafen torde kunna lyda på följande sätt:

»Hvar som genom att häda Gud, eller gäcka Guds heliga ord eller sakramenten eller svenska kyrkans eller främmande, till offentlig religionsöfning berättigad församlings troslära eller gudstjenst åstadkommer förargelse, straffes med böter eller fängelse i högst ett år.»

I händelse detta förslag godkännes, borde ordningsnumren å de återstående två paragraferna i 7 kap. ändras, hvarföre det blir nödigt att, oaktadt deras lydelse bibehålles oförändrad, upptaga dem i den proposition, som till Riksdagen aflåtes.

Beträffande 10 kapitlet, om brott mot offentlig myndighet, tillåter jag mig den erinran, att då det nu är fråga om ett arbete, som utgör begynnelsen af en omfattande revision af strafflagens straffbestämmelser, det torde ligga större magt än eljest derpå, att redan från början ingen sådan bestämmelse lemnas orörd, i fråga hvarom en förändring vare sig medelst straffets höjning eller sänkning kan anses af goda skäl påkallad. Behof af en sådan sänkning gör sig enligt mitt förmenande gällande i afseende på detta kapitels 1 §, handlande om våld å embetsmän i och för embetsärende, äfven efter den ganska betydliga straffnedsättning Nya Lagberedningen föreslagit. Om man ock, följande våra grannländers exempel, önskar bibehålla den hittills i fråga om våld och smädelse mot offentlig myndighet iakttagna skilnaden mellan de fall då embetsman eller då tjensteman är föremål för brottet, synes denna skilnad dock icke böra grundläggas en så stor olikhet i straffmåttan, som den, hvilken enligt Nya Lagberedningens förslag i 1 § ännu skulle kvarstå. Om straffet för våld mot embetsman bestämmes så, att det i regeln blir dubbelt högre än det straff, som följer då tjensteman våldföres, torde statsintresset vara fullt tillgodosedt. Jag föreslår derföre — jemte en mindre betydande nedsättning af straffsatserna i öfrigt — att i den strafflatitud, som i 1 § föreskrifves till användning då brottet är begånget under synnerligen mildrande omständig-

heter, må ingå äfven böter, hvilkas minimibelopp lämpligen kunde bestämmas till 100 kronor.

Andra länders föredöme, liksom starka inre skäl, tala för en nedsättning af straffminima äfven i 17 §, som handlar om häktad persons eller fånges befriande med våld eller list ur häkte eller fängelse eller ur dens hand, som gripit honom eller har honom i sin vård. Här saknas icke utrymme för mildrande omständigheter. Den förbrytelse, för hvilken häktning skett eller straff aftjenas, kan vara af ytterst lindrig art, häktningen kan hafva skett i uppenbar strid mot lag eller vara verkstald, icke af offentlig myndighet utan af enskild person, som dertill är under vissa vilkor berättigad. I sådana fall kan den fångnes eller häktades befriande ur häktet eller ur dens hand, som gripit honom eller har honom i vård, vara en förbrytelse, för den allmänna rättssäkerheten af så föga farlig beskaffenhet, att straffet bör kunna nedsättas, när lindrigt våld användts, till fängelse och, när befriandet skett utan våld, till böter.

I öfrigt har jag mot Nya Lagberedningens af Högsta Domstolens samtliga ledamöter utan anmärkning lemnade förslag intet att erinra.»

Ett i öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts affattadt lagförslag blef nu af Departementschefen uppläst.

Justitierådet Örbom anförde:

»I mom. 1 af den förslagna 14 § i 10 kap. Strafflagen förekommer ett nytt stadgande om ansvar för offentlig uppmaning till våld å person eller egendom. Såsom närmaste anledning till samma stadgande anföres i Nya Lagberedningens motivering — utom saknaden i vår lag af hvarje särskild straffbestämmelse för offentlig uppmaning till andra brott än förräderi och uppror — hufvudsakligen att »behovet af ett rättsligt skydd mot offentliga uppmaningar till brytande af samhällsordningen på senare tid gjort sig allmänt känbart och att bestämmelser i sådant syfte influtit i de flesta nyare strafflagar».

Detta yttrande samt beskaffenheten af de utländska lagbud, hvilka synas vara dermed åsyftade, kunna svårligen undgå att framkalla den föreställning att det föreslagna nya stadgandet vore ämnadt att innebära ett hittills saknadt korrektiv emot de under senare tid äfven i vårt land så väl muntligen som i tryck så ofta förekommande våldsamt agitatoriska framställningarna i sociala frågor. Mot det tillfälliga upploppet och dess våldsgerningar mägtar staten ännu sätta den väpnade styrkan, men detta medel är icke användbart emot de planmessiga sträfvanterna att genom ett systematiskt vanställande af samhällsförhållandena, genom oafåtligt vädjande till de lägsta lidelser och drifter, genom förvillande af rättsbegreppen, genom falska anklagelser och löften om

hämnd upphetsa en samhällsklass emot andra och undergräfvat den bestående stats- och samhällsordningen. Det smygande moraliska gift, som sålunda af samvetslösa agitatorer, hvilka drifva uppviglingen såsom yrke, droppvis inympas på de okunniga och oerfarna, de af fattigdom och lidanden hemsökta, kan slutligen äfven hos de eljest rättänkande alstra en sinnesförfattning, uppfylld af jäsningsämnen och smittosamma frön till våldsgerningar och andra brott, samt vida farligare för samhället än den tillfälliga uppbrusningen vid ett upplopp. Det är också företrädesvis emot sådana »*uppmaningar till brytande af samhällsordningen*» som samhället uppenbarligen nu mera än tillförene kräver skydd och det är ock ett sådant skydd man redan i andra länder sökt bereda.

Om nu förslaget egentliga mening antages vara sådan den förenämnda motiveringen synes antyda, torde det böra erinras att den begagnade redaktionen icke i detta afseende fullt motsvarar ändamålet. Med uttrycket *våld å person eller egendom* förstås nemligen så väl i den nästföregående 13 § som ock öfverallt annorstädes i samma kap. allenast ett direkt och omedelbart emot vissa föremål rigtadt *fysiskt våld*, eller i allmänhet sådana våldsgerningar, som äro straffbara hufvudsakligen enligt strafflagens 14, 15, 19 eller 21 kap. Det är emellertid, i synnerhet hvad tryckpressens alster angår, ytterst sällspordt att de ifrågavarande agitationerna ikläda sig den sålunda angifna brutalaste formen af ett hetsande till omedelbart, fysiskt våld emot bestämda individer och egendomsobjekt. Vanligen — och deri ligger den egentliga faran — predika de nödvändigheten af en våldsamt och fullständig omstörtning af den bestående samhällsordningen, upplösande af familjebanden, förakt och ohörsamhet mot lag och laga myndigheter, tvedrägt och förföljelse emellan hela samhällsklasser, krig på lif och död mot vissa kategorier af samhällsmedlemmar, tillintetgörande af eganderätten eller konfiskation af motståndarnes egendom samt rättmätigheten af våldsbragder och egendomsförstörelse i *allmänhet* såsom medel för agitationens syften. Men på samma gång pläga åtminstone de yrkesmessige agitatorerne med en viss försigtighet äfven uti sina hetsigaste utlåtelse undvika att öppet uppvigla till omedelbart våld, utan hänvisas vanligen de tillämnade våldsbragderna till en mer eller mindre aflägsen framtid, då det i tysthet planmessigt organiserade omstörtningselementet samlat tillräckliga krafter för att på en af ledarne gifven signal bryta fram med öfverväldigande våldsmagt. I regeln kunna de så beskaffade agitationerna icke hemfalla under det föreslagna lagrummet, utan fortfara således att anses såsom tillåtliga. För att rubricera dem såsom lagstridiga — hvarmed enligt 15 § följer myndighets rätt att upplösa sammankomst, der sådana föredrag hållas

— erfordras uppenbarligen uttrycklig föreskrift i lagen, att icke allenast den, som uppmanar till våld å person eller egendom, utan äfven den, som eljest, på ett för den allmänna säkerheten till person eller egendom hotande sätt, uppviglar till omstörtande af samhällsordningen eller hetsar till tvedrägt och förföljelser hela samhällsklasser emellan, gör sig till ansvar förfallen.

I sammanhang härmed torde, till följd af den nära gemenskap den 14 § eger med nästföljande 15 § i förevarande förslag, äfven böra påpekas en väsentlig brist, som vidlåder sistnämnda §, hvilken ur nu gällande lag oförändrad upptagits i förslaget. Myndighets rätt att upplösa pågående sammankomst inträder nemligen först sedan vid sammankomsten handlingar företagits eller händelser inträffat, som innefatta positiva lagbrott eller faktiskt störande af allmän ordning. Äfven om tillbuden äro aldrig så hotande och upphetsningen aldrig så stor eger myndigheten icke någon preventiv magt i fråga om dessa lagstridigheter, utan måste afvakta det ögonblick, då omsider hetsigheten brutit ut i handlingar, hvilkas följder naturligtvis så väl för samhället som för de i sammankomsten deltagande kunna blifva oberäkneligt svåra, men hvilka antagligen kunnat helt och hållet undvikas, om myndigheten egt rätt att upplösa sammankomsten på ett tidigare stadium, så snart något företagits, hvarigenom allmän ordning allvarsamt hotas.

Skulle emellertid, hvad 14 § vidkommer, den förut antydda uppfattningen af dess syfte, hvilken, såsom redan är nämndt, grundas mera på motiveringen än på lagtexten, befinnas oriktig, och anse ordningsmagtens representanter förhållandena i vårt land ännu icke hafva gestaltat sig så att ytterligare och mera effektiva skyddsåtgärder äro oundgängliga, ega naturligtvis de erinringar jag här dristat framställa icke någon vidare betydelse; och har i sådan händelse jag icke mot förslaget, sådant det i nu ifrågavarande hänseende befinnes, något att anmärka.

Icke heller finner jag något att erinra mot Nya Lagberedningens förslag i öfrigt med de förändringar deri, som nu blifvit af Departementschefen föreslagna.»

Justitierådet Herslow yttrade: »Då vår tid särskildt utmärker sig för planmessiga bemödanden att undergräfvat den religiösa känslan, synes det mig icke tillrådligt att, hvad angår hädande af Gud samt gäckande af Hans ord eller sakramenten, straffet därför, såsom i förslaget är förhållandet, sättes lägre än till fängelse, der icke omständigheterna äro mildrande.

I öfrigt har jag intet att erinra mot förslaget.»

I anledning af Justitierådet Örboms yttrande anförde Departementschefen:

»Efter min uppfattning har Nya Lagberedningen med sitt förslag i 10 kap. 14 § Strafflagen ej åsyftat annat än att fylla en lucka i gällande allmänna lagstiftning genom att stadga straff för samhällsordningen störande uppmaningar till vissa af lagen redan med straff belagda brott. Att derutöfver ingripa för att undertrycka vissa agitationer, egnade att framkalla stämningar, som, om de lemnas att obehindradt utveckla sig, möjligen kunde leda till våldsgerningar och andra brott, är en uppgift, som visserligen icke kan anses vara för lagstiftningen främmande, men på hvilken den dock icke bör inlåta sig, utan att, såsom Justitierådet Örbom ock antyder, sådant finnes oundgängligen nödigt. Då någon framställning i så omfattande syfte icke blifvit af ordningsmaktens närmaste handhafvare gjord, och det sätt, hvarpå de omförmälda agitationerna hos oss bedrifvits, hittills icke utgjort tillräcklig anledning för lagstiftaren att af eget initiativ taga frågan om hand, anser jag mig fortfarande böra stanna vid ett förordande af Nya Lagberedningens förslag i denna del.

På denna grund och under åberopande af hvad jag förut i ärendet anført, hemställer jag i underdånighet att det upplästa förslaget måtte af Eders Kongl. Maj:t godkännas och jemlikt 87 § Regeringsformen Riksdagen till antagande föreläggas.»

På tillstyrkan af de Statsrådets ledamöter, hvilka icke redan afgifvit yttranden, täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande Departementschefen hemställt; och skulle proposition i ämnet till Riksdagen aflåtas i enlighet med bilagan litt. C vid detta protokoll.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.